

Nefndasvið Alþingis
b.t. fjárlaganefndar og efnahags- og viðskiptanefndar
nefnadasvid@althingi.is

Reykjavík, 23. mars 2020

Efni: Umsögn SI um um frumvarp um aðgerðir til að mæta efnahagslegum áhrifum í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveiru, 683. mál og fjárukalög 2020, 695. mál.

Samtök iðnaðarins (hér eftir „samtökin“ og „SI“) hafa tekið til umsagnar frumvörp um aðgerðir til að mæta efnahagslegum áhrifum í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveiru, mál nr. 683 og 695. Samtökin fagna þeim aðgerðum sem felast í aðgerðaráætluninni og telja jafnframt jákvætt að sjá að ríkisstjórn, Seðlabanki Íslands, lánveitendur og aðilar vinnumarkaðarins ganga í takt að sameiginlegu markmiði við erfiðar aðstæður. SI fagna yfirlýsingum forystumanna ríkisstjórnarinnar um að meira verði gert og taka heilshugar undir að betra sé að gera meira en of lítið við þessar aðstæður. SI telja rétt að benda á ýmis atriði sem væru að mati samtakanna til þess fallin að styrkja aðgerðirnar enn frekar og auka líkur á öflugri viðspyrnu fyrir íslenskt efnahags- og atvinnulíf til skemmri og lengri tíma:

i. Frumvarp um aðgerðir til að mæta efnahagslegum áhrifum í kjölfar heimsfaraldurs kórónuveiru, 683. mál

Í nýlegri könnun Samtaka iðnaðarins kemur fram að 55% iðnfyrirtækja búast við lausafjárerfiðleikum á næstunni en meðal fyrirtækja í framleiðsluiðnaði er hlutfallið enn hærra eða 70%. Er þetta mikið áhyggjuefni í ljósi þess að iðnaður skapar um eitt af hverjum fimm störfum á Íslandi og fimmtung landsframleiðslunnar.

i. Stöðugt endurmat á stöðunni:

Dragist efnahagssamdráttur á langinn er mikilvægt að fyrirtæki landsins hafi heimild til lengri fresta til að standa skil á sköttum og opinberum gjöldum en nú er tilgreint í frumvarpinu. Sama á við um endurgreiðslu brúarlána. Stöðugt endurmat þarf á stöðunni og veita á heimild til lengri fresta ef samdráttur dregst á langinn. Tryggja þarf þá að ekki muni bíða fyrirtækjanna uppsafnaður skafll vegna frestunar opinberra gjalda og greiðslna brúarlána þegar að viðspyrnu kemur. Í þessu sambandi er mikilvægt að ekki sé einungis um frestun opinberra gjalda og skatta að ræða heldur einnig lækkun. Á það ekki síst við um tryggingargjaldið.

ii. Hækkuð endurgreiðsla virðisaukaskatts í anda „Allir vinna“:

Samtökin fagna tillögum ríkisstjórnarinnar um að hækka endurgreiðslu virðisaukaskatts úr 60% upp í 100% í anda „Allir vinna“ átaksins. Samtökin leggja áherslu á mikilvægi þess að úrræðið sé eins viðtækt og hægt er þegar kemur að aðkomu allra í virðisaukaskattunni þ.e. frá hönnun til afhendingar. Fagna samtökin því að vinna hönnuða við viðhaldsframkvæmdir falli undir ákvæðið.

Sökum hraðra tækniframfara og breyttra framleiðsluaðferða er æskilegt að endurskoða og útvíkka frekar heimildina til endurgreiðslu með það að leiðarljósi að hægt væri að vinna frekari vinnu á verkstæði og fá endurgreiðslu af sama sniði, t.d. má þar nefna sérframleiðslu innréttunga og einingaframleiðslu.

Enn fremur leggja samtökin til að tillaqan nái til sveitarfélaga vegna innviðaframkvæmda. Þannig er hvatt til fjárfestinga á þessu ári og störf varin.

ii. Frumvarp um fjárukalög 2020, 695. mál

Samtökin fagna áformum um auknar opinberar fjárfestingar. Um nokkurt skeið hefur verið ljóst að hið opinbera þurfi að auka fjárfestingar sínar með hliðsjón af stöðu efnahagsmála, í þeim tilgangi að örva eftirspurn. Þá hefur ítrekað verið bent á að ástand innviða er víða bágborið og er þörf á umtalsverðum fjárfestingum í innviðum landsins. Sú þörf var áætluð 372 milljarðar króna í skýrslu um ástand og framtíðarhorfur innviða sem kom út árið 2017 á vegum SI og Félags ráðgjafarverkfræðinga. Í ljósi þessa vilja SI fara fram á eftirfarandi:

i. Ráðast í 30-35 ma.kr. viðbótarframkvæmdir í samgöngum og byggingum:

Að mati SI kalla aðstæður á að farið sé í a.m.k. 30-35 ma.kr. viðbótarframkvæmdir í ár umfram það sem ríkissjóður er þegar með áætlað í samgönguinnviðum og byggingum hins opinbera. Mikilvægt er að undirbúningur slíkra framkvæmda sé skilvirkur og jafnframt þess gætt að verkefnum sé útvistað til íslenskra fyrirtækja. Sveigjanleiki í útboðsferli skiptir hér sköpum.

ii. Nýta á samvinnuleiðina:

Samvinnuverkefni um vegaframkvæmdir í samræmi við framkomið frumvarp samgönguráðherra færir verkefni frammar í tíma. Umfangsmiklar framkvæmdir sem skapa mikinn fjölda ársverka bæði hjá verktökum en ekki síður hjá ráðgjöfum og hönnuðum. Áætla má að í heild verði til á bilinu 3.000-4.000 ársverk vegna þessa. Hvatt er til þess að frumvarp þess efnis verði að lögum sem fyrst svo hægt sé að leggja grunn að framkvæmdum.

iii. Hlutdeildarlán og aukin stofnframlög:

Á þessum tímum þarf að leita allra leiða til að viðhalda stöðugri uppbyggingu til að mæta grundvallar þörf samfélagsins til næstu ára. Í ljósi þess að mikill samdráttur verður á nýrri íbúðarfjárfestingu vilja samtökin einnig benda á að nauðsynlegt er að fara hratt af stað með nauðsynlega uppbyggingu m.a. með því að koma á hlutdeildarlánnum sem allra fyrst og auka fjárveitingar til svokallaðra stofnframlaga, sbr. nr. 52/2016. Tryggja þarf fjármagn til þessara verkefna á þessu ári að því gefnu að frumvarp um hlutdeildarlán verði samþykkt.

iv. Vitundarvakning um íslenska framleiðslu og þjónustu:

Samtök iðnaðarins leggja til að stjórnvöld og aðilar vinnumarkaðarins taki höndum saman og efni til markaðsátaks í þágu innlendrar framleiðslu og þjónustu í breiðri merkingu þar sem horft væri til ólíkra greina. Tryggt verði fjármagn til verkefnisins í fjárukalögum. Vilja SI benda á að Samtök atvinnulífsins, Samtök iðnaðarins, Samtök verslunar og þjónustu og Bændasamtökin hafa staðið að slíku átaki undir merkjum Íslenskt - gjörið svo vel. Hægt væri að nýta það verkefni til að hvetja landsmenn til kaupa á innlandri framleiðslu og þjónustu og skipta við innlenda verslun sem verður til þess að skapa störf og verðmæti.

v. Endurgreiðslur vegna kvikmyndaframleiðslu verði auknar:

Um langt skeið hefur ríkissjóður endurgreitt hlutfall af framleiðslukostnaði vegna framleiðslu kvikmynda og sjónvarpsefnis. Þetta fyrirkomulag hefur gefið góða raun, skapað fjölmörg störf og verðmæti bæði beint en ekki síður óbeint. Samkvæmt nýjustu könnun Ferðamálastofu sögðust tæp 40% ferðamanna hafa tekið ákvörðun um Íslandsferð eftir að hafa séð íslenskt landslag í hreyfimyndefni.

Samkvæmt fjárlögum fyrir árið 2020 (án fjárukalaga) er tæpum 700 m.kr. ráðstafað í endurgreiðslur vegna kvikmyndagerðar en miðað við útgefin vilyrði um endurgreiðslur fyrir árið 2019 þyrfti fjárheimildin að nema samtals um 1,5-2 milljörðum króna á þessu ári. Þetta gerir það að verkum að innlendir og erlendir framleiðendur halda að sér höndum og ráðast síður í ný verkefni. Samtökin hvetja til þess að fjárframlög verði aukin enda skili það auknum umsvifum á þessu ári með tilheyrandi jákvæðum áhrifum á efnahagslífið.

vi. Hækkun framlaga í Tækniþróunarsjóð:

SI leggja til að framlög í Tækniþróunarsjóð (TPS) verði aukin um allt að 3 milljarða króna á þessu ári með það að markmiði að fjölga störfum í nýsköpun og hátækni. Einungis 27% verkefna með hæstu einkunn hlutu styrk við síðustu úthlutun. Bendir þetta til ónýttra tækifæra. Áhrifamat TPS bendir til þess að sjóðurinn hafi mikilvæg áhrif á nýsköpun í íslensku atvinnulífi. Hefur TPS styrkt framsækin nýsköpunarfyrirtæki sem hafa náð árangri á alþjóðavettvangi og þannig stuðlað að fjölgun og verndun verðmætra starfa. Fyrir tilstuðlan TPS verða til þekkingarverðmæti í landinu en samkvæmt áðurnefndu áhrifamati telja 75% styrkþega að rannsóknar- og nýsköpunarverkefni hefðu ekki farið af stað án styrks úr sjóðnum. Aukin framlög til TPS skapa störf og efnahagsleg umsvif.

vii. Stvöjum enn frekar við nýsköpun:

Nýleg úttekt og könnun SI meðal félagsmanna sem hafa nýtt sér heimildir til skattfrádráttar/endurgreiðslu á rannsóknar- og þróunarkostnaði bendir til þess að fyrirtæki hafa almennt aukið umsvif, fjölgað verkefnum og ráðið í ný stöðugildi vegna hækkunar þaks úr 300 m.kr. í 600 m.kr. en sú lagabreyting tók gildi í janúar 2019. SI hvetja stjórnvöld og Alþingi til að hækka þök enn frekar en það mun hafa jákvæð áhrif á atvinnuuppbyggingu og nýsköpun, og þar með verðmætasköpun í hagkerfinu.

Að lokum vilja Samtök iðnaðarins ítreka ánægju sína með framkomnar tillögur stjórnvalda til að mæta þeim efnahagsþrengingum sem blasa við íslensku atvinnulífi. Samtökin leggja til að frumvörpin verði samþykkt, að teknu tilliti til framangreindra athugasemda.

Virðingarfyllst,

Sigurður Hannesson,
framkvæmdastjóri SI